

COVID-19 a mýty v českých sociálních médiích

Analyzované období: 1.12.2019 – 4.3.2021

T A
Č R

FAKULTA
SOCIÁLNÍCH VĚD
Univerzita Karlova

MUNI
MED

Institut
biostatistiky
a analýz

newton media

Úvod

Infodemii napomáhá nejen rozsah a důležitost tématu koronaviru/COVIDu-19, ale i značné množství mýtů, polopravd, lží a dezinformací, které se šíří mediálním prostorem a mezi veřejností. Některé z nich mohou působit úsměvně, některé jsou součástí rozsáhlých konspiračních teorií. Některé se podaří vyvrátit snadno a děje se tak téměř automaticky. Jiné ale mají, zdá se, vliv silnější, a i když i ony jsou mnohokrát jasně vyvrácené, část veřejnosti jim stále věří. Jejich šíření pak napomáhají i některá média nebo politické osobnosti. Takové mýty pak mají velký a negativní vliv na rozsah pandemie a jsou jedním z důvodů, proč lidé virus stále ještě neporazili. V této analýze se podíváme na některé z těch nejznámějších a nejdůležitějších. Jde o teorie spojované s virem obecně, v dalších analýzách se pak zaměříme i specificky na téma očkování.

Koronavirus/COVID-19 a...

...5G

27 342

Příspěvků v diskuzích

>33 mil.

Dosah příspěvků (možných zobrazení)

...B. Gates

63 172

Příspěvků v diskuzích

<59 mil.

Dosah příspěvků (možných zobrazení)

...G. Soros

33 215

Příspěvků v diskuzích

<43 mil.

Dosah příspěvků (možných zobrazení)

...biologická zbraň

19 071

Příspěvků v diskuzích

>24 mil.

Dosah příspěvků (možných zobrazení)

...biologická zbraň - USA

7 977

Příspěvků v diskuzích

>8 mil.

Dosah příspěvků (možných zobrazení)

...biologická zbraň - Čína

10 796

Příspěvků v diskuzích

<12 mil.

Dosah příspěvků (možných zobrazení)

Koronavirus/COVID JE PODVOD!

5 359

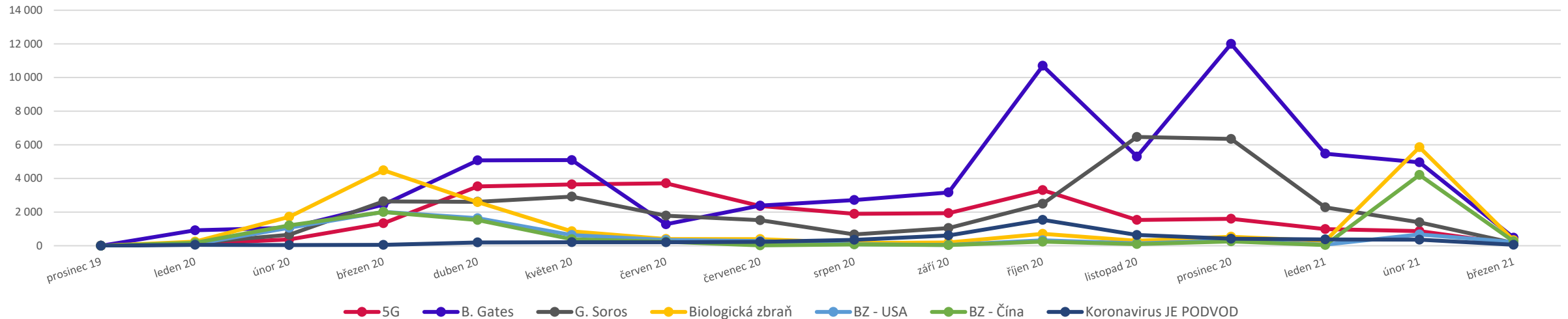
Příspěvků v diskuzích

>4 mil.

Dosah příspěvků (možných zobrazení)

Jde o celkové počty příspěvků v diskuzích na tato témata – ať už jde o podporovatele teorií, ty, kteří se je snaží vyvrátit, nebo ty, kteří je zesměšňují.

Světové spiknutí

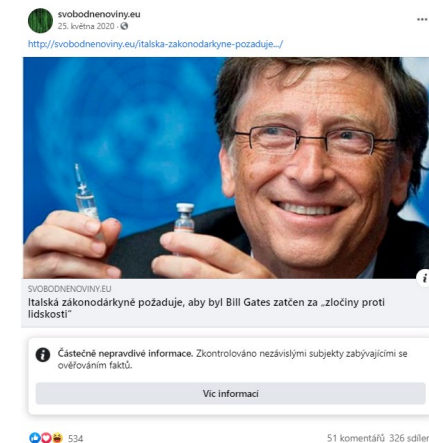
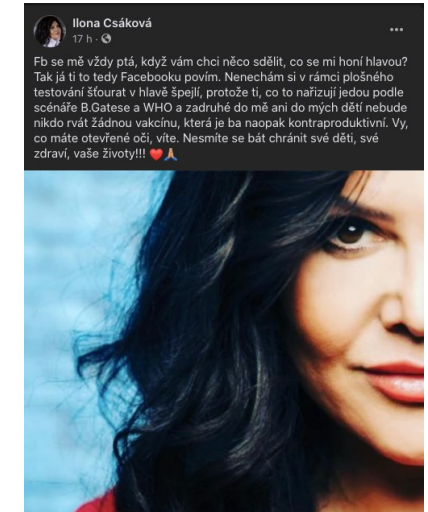
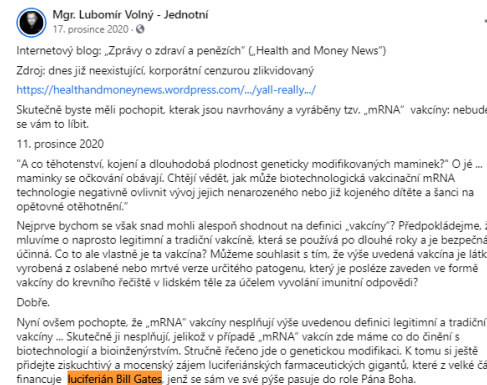

- **Světové spiknutí za účelem ovládnutí lidstva, nebo jeho regulací.** Přesně tak by se dalo popsat společné pozadí na předešlé straně zmíněných **mýtů**. Pro přehlednost je uvádíme společně – a vidět můžeme, že se posilují a slábnou v různých chvílích – ale současně platí, že jsou **prakticky všechny součástí jedné velké konspirační teorie**. Staví totiž na základě, že koronavirus může být umělý, nebo že byl alespoň úmyslně rozšířen a jisté elity/mocnosti se s ním snaží zmocnit vlády nad světem.
- **Není však jisté, kdo přesně by za něj měl být zodpovědný** – USA? Čína? Nebo osobnosti, jako jsou Bill Gates nebo George Soros? Jak vidno, **někdy jde přímo o protichůdné možnosti**. Zároveň v těchto teoriích ale vidíme i souvislosti s již dávno známými konspiračními teoriemi. Např. spekulace o tom, že B. Gates se snaží světovou populaci regulovat pomocí očkování, je už jakýmsi evergreenem konspiračních teorií, kterým tedy tato nemoc ideálně zapadá do jejich teorií. Podobně je tomu i u G. Sorose, který je i v ČR obviňován ze zasahování do společensko-politického dění. Zajímavé je, že dosud se tak mělo dít hlavně proto, aby od moci odstoupil A. Babiše a M. Zeman (např. placením demonstrantů), přičemž právě ti jsou teď stále u moci a kritizováni za to, že epidemii cíleně prodlužují a manipulují se statistikami.
- Ze spekulací o USA a Číně zase můžeme vyčíst přetrvávající **dělení světa na Východ a Západ a soupeření dvou názorových skupin**. 5G sítě a čipování (opět B. Gates) jsou pak především součástí **teorií o „Velkém bratru“**.

Náhoda? Nemyslím si...

Jedním ze základních prvků a důvodů, proč jsou některé mýty natolik silné, může být jejich **detailně propracovaný teoretický základ** obsahující mnoho jmen, událostí a dat. **Jejich interpretace a pravdivost je sice mírně řečeno chatrná, nicméně zároveň nabízí prostor pro jakési tajemno** a možnost, že existuje „něco za“ naším vnímáním, našimi obzory – nějaké tajné řády, elity a mocnosti s obrovskými zdroji a možnostmi a zájmem nás všechny ovládat (pro svou moc nebo chuť zbohatnout).

Odhalit, kdo takové teorie vytváří (a proč přesně), je velmi složité. Jisté ale je, že jim pomáhají ti, kteří je šíří. A to jak **ti, kteří to dělají z nevědomosti, tak ti, kteří to dělají pro upoutání pozornosti nebo své ekonomické/politické zájmy** – tedy hlavně média, nebo politici a známé osobnosti. **Nevědomky někdy mohou napomáhat i lidé, kteří takové teorie zesměšňují**, protože ti, kteří jim věří, jim pak někdy důvěřují o to více alespoň „na truc“. Je tak velmi důležité se pokoušet pracovat s argumenty a vysvětlovat, i když je to někdy velmi obtížné. A to i proto, že **část těch, kteří konspirace a mýty podporují, tak nedělají často úplně přímo** – obvykle jen **neřknou úplně vše, nebo to řknou svým způsobem**. Třeba podle toho, co jejich publikum chce slyšet. Není tak např. úplně překvapivé, že o B. Gatesovi se mluví mnohdy na webu a FB Sputnik ČR, nebo u poslance Lubomíra Volného, kde je podporováno domnění, že koronavirus (a očkování) je pro amerického miliardáře především velkým byznysem.

Proti viru pomocí...

...česneku

7 595

Příspěvků v diskuzích

<12 mil.

Dosah příspěvků (možných zobrazení)

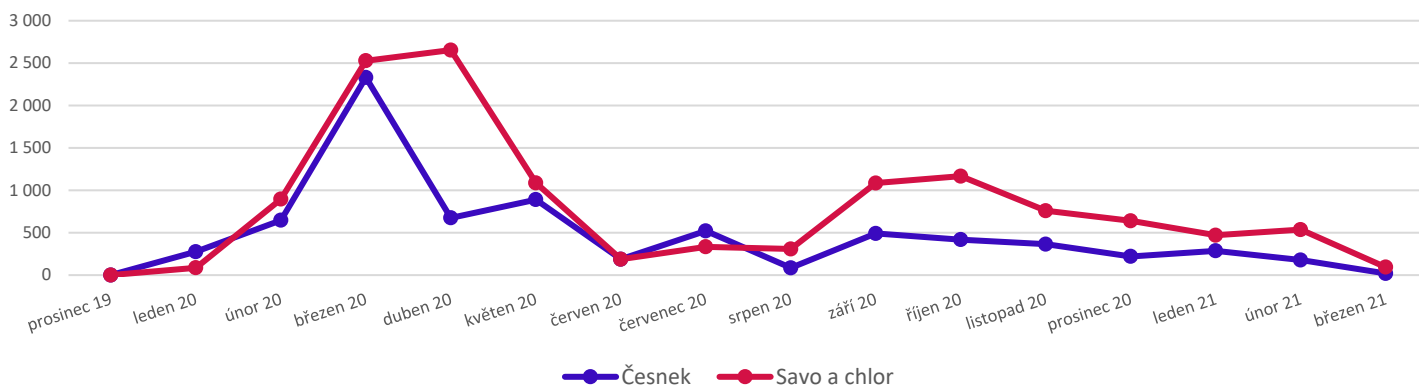
...chlóru nebo Sava

12 848

Příspěvků v diskuzích

<14 mil.

Dosah příspěvků (možných zobrazení)

- Ve srovnání s konspiračními teoriemi mohou působit některé návrhy na ochranu před virem nebo léčbu samotné nemoci přece jenom úsměvně. Na druhou stranu **i ty nejpodivnější věci část veřejnosti mohla brát vážně** a zatímco příliš česneku pravděpodobně až tak moc neuškodí (možná dokonce odradí v této době nezvané návštěvy), tak konzumace chlóru nebo Sava v jakékoliv podobě může být skutečně život ohrožující.
- Právě teorie spojené s česnekem a chlórem/Savem byly poměrně rozšířené i v českém prostředí. **Diskuze ale ovlivnily především na jaře loňského roku, pak byly ztišeny – nicméně nikdy zcela umlčeny.**
- Opět je třeba říci, že jde o příspěvky, které se tohoto tématu týkají, nejde jen o podporovatele nebo šířitele těchto fám. Naopak **největší zásah měly ty příspěvky, které uváděly, že jde o hloupé a nebezpečné praktiky**. Nejsilnější vliv přitom měl výrok bývalého prezidenta USA Donalda Trumpa – i když pravděpodobně ne tak, jak by si přál, jak si ukážeme na další straně.

Trump: Savo do žíly!

Téma použití dezinfekce jakožto léčby COVIDU-19 rozšířil nejen u nás, ale po celém světě především nyní už bývalý prezident USA **Donald Trump**. Přestože svůj výrok myslel pravděpodobně zcela vážně, jako nezamýšlený důsledek jeho slova přinesla nejen zájem médií, ale i automatickou snahu tento nesmysl popřít a vysvětlit. Díky tomu se tak vlastně podařilo tuto **dezinformaci velmi rychle vyvrátit a vysvětlení rozšířit mezi značné množství lidí.**

Trumpovým výrokem se média i veřejnost bavily na konci dubna. „Odrovnání“ dezinformace pomohlo i to, že se hlavně **média předháněla v tom, kdo bude tuto zprávu sdílet více ironickým způsobem.** Mnoho médií, ale také institucí a odborníků to inspirovalo k tomu, aby sepsali širší návody, čím se nechránit a vyvrátili tak více lidí.

Ještě před tím, na začátku dubna, s takovým přístupem přišla i **Evropská komise, která několik v té době nejdůležitějších nepravd vyvracela. Její příspěvek pak alespoň retweetoval i Úřad vlády ČR.**

Denik N
24. dubna 2020
Americký prezident Trump skládá kritiku za polemiku o tom, zda je možné lidem aplikovat injekce s dezinfekcí v rámci léčby koronaviru. „Nemohu uvěřit tomu, že v roce 2020 musím kohokoliv, kdo poslouchá prezidenta, varovat, že injekce s dezinfekcí vás může zabít,“ reagoval bývalý šéf Úřadu pro vládní etiku Walter Shaub.

Donald Trump na tiskové konferenci navrhl, zda by lidé nemohli používat na koronavirus dezinfekční prostředek typu sava, a to vpichováním do žil. Odborníci jej za to okamžitě kritizovali.

MinutaN.cz

DenikN.CZ
Donald Trump na tiskové konferenci navrhl, zda by lidé nemohli používat na koronavirus dezinfekční prostředek typu sava, a to vpichováním...
148 komentářů 319 sdílení

Blesk.cz
24. dubna 2020
Prezident Trump navrhuje léčit covid-19 savem do žíly

Donald Trump: Savo do žíly a utraťovalé světo, radil. „Ignorujte ho,“ volají zdesnění doktoři

179 111 komentářů 38 sdílení

Casopis Reflex
25. dubna 2020
Co doporučí Donald Trump přistě?

Pichněte si Savo do žíly aneb Trump jako nejhorší doktor všech dob - Reflex.cz
Lídř status by měl v současné době být velmi citlivý na to, jaké rady vypustí z úst k směrem k na...
451 207 komentářů 38 sdílení

Evropská komise v ČR @ZEK_Praha · 6. 4. 2020
⚠️ Je #COVID19 lehká chřipka? Je to biologická zbraň? Zabírá na něj bĕlidlo či chlor? Je využíván tajnými skupinami k ovládnutí zřidstva?
❌ NE, NE, NE a NE ❌
👉 Shromáždili jsme ty nejčastější dezinformace ke koronaviru a uvedli je na pravou míru → europea.eu/IHT99Bc

Jak rozeznat fakta od smyšlenek

4 8 27

Prima ZOOM
25. dubna 2020
Všechny tytohle věci nejsou účinná prevence ani funkční lék

ZOOMMAGAZIN.PRIMA.CZ
6 nejhorších rad, jak se chránit před koronavirem: Dezinfekce do žíly je jen špičkou ledovce
89 67 komentářů 23 sdílení

Metodologie

V analýze sledujeme česká sociální média, která zahrnují Facebook, Twitter, Instagram, YouTube, diskuze u redakčních článků, webová fóra, recenze a blogy

Sledujeme klíčová slova, která zahrnují jak různé formy slova Koronavirus, tak COVID-19, a to i v nespisovných nebo odvozených variantách (např. kovid, coronavirus apod.). V samotné analýze může volně docházet k zaměňování termínů COVID-19 a Koronavirus

Analyzované období: 1.12.2019 – 4.3.2021